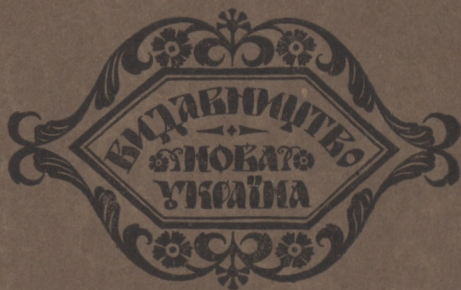

М. СРІБЛЯНСЬКИЙ

Від III. інтернаціоналу
до III. Риму

(„Смєна вєх“)

ПРАГА—БЕРЛІН 1923
ВИДАВНИЦТВО „НОВА УКРАЇНА“

М. СРІБЛЯНСЬКИЙ

Від III. інтернаціоналу
до III. Риму

(„Смена вєх“)

ПРАГА—БЕРЛІН 1923
ВИДАВНИЦТВО „НОВА УКРАЇНА“

26 15923

33 70 89

SLOVANSKÁ KNIHOVNA

3186246842

Друковано в друкарні К. Г. РЕДЕРА, тов. з обм. порукою в ЛЯЙНЦІГУ.

Зміна настроїв у реакційно-шовіністичних колах московської буржуазії позначилась одним видатним з'явищем, що обивательською мовою зветься в Росіян і Українців „сменовеховством“. Цей напрям, започаткований колчаківськими міністрами — професорами Устряловом, Ключніковом і ин. особами з табору добірного чорносотенства, репрезентує тепер берлінська московська газета „Накануне“ (Напередодні), що виходить під редакцією Дюшена, Кірдецова, Лук'янова, Садикера, Чахотіна й реєструє уважно перевертнів усякого роду, в тому числі й наших „землячків“, із яких п. Харченко, український кооператор, уже активно працює в „Накануне“ й, розуміється, воює проти української справи. Не менш правовірний „марксист“ М. Порш, що „все знає наперед“ і колись красномовно доводив ненауковість большевицької революції та її негайний провал — тепер „науково“ перебрався в табор „сменовеховства“. Кілька adeptів цього цікавого руху є в інших пунктах, де живе українська еміграція: у Празі, в Відні, Варшаві. „Хлібороб-демократ“ інж. Кобза встиг уже давненько виїхати на Україну й нагло опинитись по той бік добра і зла. Напередодні „сменовеховського прозріння“ знаходиться кілька українських кооперативних акул, що нарешті переймаються патосом планетарної революції після успішного завершення своєї кооперативної української фесрії, даної в Відні, Парижі, Берліні. Своєрідний варіант „сменовеховства“ виявляє й буржуазне галицьке крутіство, що виступає під плащем „міжнародньої політики“, замаскованої всякими „конечностями“, політики, що в дійсности є глибоким москвофільством, культурно-психольгічним, а не політичним, бо політика не може „приймати“ й Денікіна й Леніна (це питання вимагає спеціального розгляду).

„Сменовеховські“ метаморфози відбуваються в Українців іншою, ніж у Москалів, методом: нишком. Московський чорносотенець, як „змінить віхи“, то йде „кланяється міру“, пише в „Накануне“ листа, чи статтю, що всі дураки, котрі не розуміють нічого, і що він дивується, чому ще є люде, котрі, „не приємлют революції“. А Українець „змінить віхи“, нишком „зарегіструється“, дістане „жалування“ й подає інформації, зібрані в українських колах.

Треба сказати, що в українстві „смена вех“ знайшла дуже мало адептів — загалом кілька десятків, і то сірої публіки, тоді як російське „сменовеховство“ може вказати на кілька більших рибин, таких, як ген. Слащов, був. міністер Н. Львов, проф. Грім, кількох генералів і т. д.

Коли б „сменовеховство“ було чисто московським з’явищем, то воно не могло б нас аж так цікавити, щоб братися за перо. В тім то й річ, що чисто „русское явленіє“ находить місце і в українських душах, і ще як що до чого знайдуться добродії, що відкриють нову правду в теоріях московської чорної сотні та почнуть її проповідувати!

Через те я вважав за доцільне нагадати землякам, котрі не знають, — а вони через затяжну безпартійність і аполітичність мало що з ґрунту знають — що таке „сменовеховство“ як ідеологія, з його першого джерела. Знаючи це, кожний свідомий Українець мусить знати, як ставитись до новітніх яничарів. Я звертаю увагу на те, що „сменовеховство“ є певна ідеологія, це не є проста капітуляція перед фізичною силою, а оправдання гидкого змісту большевизму. „Сменовеховець“ — це не проста жертва насильства, а натхнений яничар, по-собачому вірний панові.

Для розуміння „сменовеховства“ треба вглибитися в основні риси цієї ідеології, як вона виявилась у збірнику „Смена вех“.

Всяка сила примушує пристосуватись до себе. Большевики пристосовуються до буржуазії, буржуазія приладжується до большевиків. Процес цей розвивається рівнобіжно, великі контрасти тратять свою виразність, контури згладжуються, розпливаються, протилежні течії входять одна у другу, згортаються у клубок, у хаос виру, котрий потроху заспокоюється і стає тихим плесом невиразности й постійности.

Революція большевиків уже й тепер дивує пам'ятких, що не забули вихідних джерел їхніх теорій: здавалось, нема місця в большевизмі для буржуазности, але що далі, то більше буржуазія стає менш непримирною до його, а большевизм м'якшає щодо буржуазії. Обидві сили неутралізують себе, пронизують одна другу і стирають індивідуальність одна другої.

Перед нашими очима відбувається цей процес. Неозброєним оком видно, що переможцем виходить капіталізм.

Ще раз ув історії людства повторюється знамените з'явище: перемога старого змісту, котрий із нечуваною силою продирається в нову форму. Нова ідея наповнюється старим змістом, інерція старого побуту й відносин перемагає легку шумовину суспільної пропасниці. Надходить час, що комуністична партія обертається ... в буржуазну. Цьому так сприяє показна тактика большевизму, котрий за якимсь парадоксом історії перевертається у свою протилежність і викликає дужі і щирі вигуки признання в колах реакційно-шовіністичної буржуазії.

Такий процес взаємного вrostання буржуазної й большевицької ідеологій і психологій наглядно почувається в російському суспільстві.

Цікавим показником цього є збірник статтів під назвою „СМЕНА ВЕХ“, зложений проф. Ключніковом, проф. Устряловом, Лук'яновом, Чахотіном, Бобріщевом-Пушкіном, Потехіном, і виданий у Празі при благосклонній участі російської совітської місії.

Чим узагалі цікавий цей збірник „Смена вех“? Насамперед, його автори — пересічні російські інтелігенти, два колишні міністри з уряду Колчака, третій собі ка-дет, четвертий — октябрист старої дати (поміщицько-реакційна партія з доби самодержавія), інші і всі разом — сірі шовіністичні імперіялісти, затяті й невблаганні вороги большевизму недавно й ... гарячі прихильники совітського уряду тепер, його апольгети.

Зміст збірника — оправдання політики большевицької Москви, заклик до московської еміграції, щоб вона спинила всяку боротьбу проти „совітської влади“ й пішла безоглядно їй служити. Чому так?

А тому, мовляв, що совітська влада не має нічого спільного з комунізмом, що вона зібрала й об'єднала „вдну-неделіму“ Росію, що вона не

інтернаціоналістична, а російсько-націоналістична, що вона тільки використовує світовий пролетарський рух на користь російської національної ідеї, що вона здійснює російське історичне завдання — промочує шлях на Індію, що вона згнобила недержавні нації, приєднала „окраїни“, не визначаючи за ними ніякого права на самовизначення, що вона кермує державою твердо, криваво ігноруючи „волю народа“, що вона не визнає жадного „народовластія“, а це й є історична, „істіно-русская“ форма „народовластія“ й т. д. і т. п. І третє: большевизм одмовляється від своїх утопій, пізнавши, що соціалізм узагалі помилка, дурниця, а тому в Росії є й буде власність, торгівля, кооперація і т. д.

Загалом, совітська влада є єдино-руська влада, яка зануздаła й підняла Росію навдибки, знищивши анархізм мас. Йде єдино-можливий порядок річей, капіталізм, єдина-неделіма Росія, й є головне — великодержавна політика, що ставить Росію знову на місце могутньої володарки у світі. Все це мудро робить совітська влада, поставивши собі на службу III. інтернаціонал.

Отже: всі на поміч совітській владі!

Єдиний, дійсний большевизм, із яким треба боротись — це большевизм соціалістів-революціонерів, котрі з своїм федералізмом і соціалізаціями загрожують самому існуванню великої Росії. От із цим ес-ерівським федералізмом, що веде велику Росію до розпаду, треба люто й жорстоко боротись! І хто провадить цю боротьбу, той творить велику єдину Росію, в ім'я якої треба ігнорувати всякі інші провини большевиків. „Смена вех“, таким чином, є гимном совітській владі, проспіваним не вдячним пролетаріатом, а ... контрреволюційною московською інтелігенцією.

Так завершилося коло руської революції й контрреволюції: колчаківець Устрялов падає є обійми Леніна. Вони радісно плачуть, пізнавши і зрозумівши один одного: під прапором Колчака й під прапором III. інтернаціоналу в Росії робиться те саме діло.

Так ізлилися в один вир протилежні течії.

В якому літературному сосі засмажено нову печеню порозуміння між московською контрреволюційною шовіністичною „інтелігенцією“ й большевиками — читач побачить із дальших рядків.

I.

Какоє глибокоє неда-
разумніє счітає русскую
революцію не національ-
ной! *Н. В. Устрялов.*

Вищенаведені слова колчаківця проф. Устрялова дають тон усьому збірникові і становлять його зміст.

„В то время, как мы всем своим поведением настойчиво отрицали малейшее проявление „мистіки гасударства“, эта мистіка подлинная і глубокая — не раскрывалась ли она і не раскрывается ли і теперь ва вьсом, что создало із Росіі страну саветов, із Маскви — сталіцу ітернаціонала, із русскаво мужіка — вершітеля судеб міравой культуры“ — запитує проф. Ключніков, узявши в основу колишню фразу П. Струве про „мистіку держави“. Так це власне погляд реакційної московської інтелігенції, що для насильства держави шукала оправдання в мистичизмі, не маючи ні одного раціоналістичного слова для оправдання режиму поміщиків. І це характеристично, що большевицьку „державність“ признали реакціонери, а не соціялісти й демократи. Через те Ключніков і розпускає сентименти про „столицю ітернаціонала“, при тім беручи незвичайно фальшиву ноту про „мужіка, вершітеля судеб міравой культуры“. Здавна московська опричина записувала на кошт мужіка „світову культуру“, разом із тим тримаючи мужіка у кріпацтві й жахливо знущаючися з його.

Особливо пікантно звучить ця заява тепер про „вершітеля судеб“, з якого сім шкур спускають большевики, й який... гине з голоду. Щоб залишились для музею хоч препарати з „мужіка“ — Європа мусить зорганізувати допомогу йому. Найбільш зненавиджена поміщиками й большевиками істота — голодний темний мужик — мусить задовольнитись титулом „вершітеля“ й іти на смерть.

Одначе, коли розглянути вияви „мистіки“ в реальних політичних з'явищах, то ми зможемо побачити джерело всіх екстатичних захватів московської буржуазії.

II.

Як односяться вихвалювачі большевиків до релігії большевизму — комунізму?

Перш над усе установлюється теза відокремлення „савтов“ від... комунізму — з певністю й апльомбом заявляє Бобріцев-Пушкін.

„Между Советской властью, как правовым институтом, і соціалізмом нет даже нічево общаго“ (стор. 129). Для вихвалювачів совітської влади треба провести цю лінію в повітрі: в Росії нема „советской власті“, а та, що так себе називає, є несовітська, й дійсно вона не має нічого спільного з соціалізмом.

Соціалізм — це помилка взагалі, думає пан Бобріцев-Пушкін, оглядаючи страшну руїну економічного життя:

„Однако причіны разрухи лежат глубже: здесь оказалась в самой своей основе ашибочность соціалізма, — то, что он уничтожает частную ініціативу“ (ст. 115).

З цього один тільки вихід, на думку Потехіна:

„Советская власть адалела анархізм мас, теперь ана далжна преадалеть собственный фанатический утопізм“ (ст. 180).

Але колеги пана Потехіна потішають його глибокою аналізою дійсности й одкривають глибоко симпатичні для поміщицького серця з'явища.

Устрялов зазначає, що „на необхідності переплавляються ткані революції“.

„Виступает на сцену благодетельный компроміс“, бо Ленін розумна людина: „Он не строит ілюзій. Немедленный комунізм не удался.“

Комунізм — це — „економіческой Брест большевизма“ (ст. 63) Розуміється, інакше й бути не може:

„Только в ізживанні, преадаленні комунізма — залог хазяйственнаво возраждения гасударства“ (ст. 62).

І Москва це зрозуміла:

„Чтоби спасти савети, Москва жертвует комунізмом“ (ст. 63).

Бобріцев-Пушкін іще більш рішуче потішає пана Потехіна:

„Делает честь уму советских правителей, что ані паспешно повернули назад“ (ст. 115).

Розуміється в цьому заслуга Леніна:

„Начало деятельности Ленина создало о нем неправильное представление, как о фанатике коммунизма. Теперь оно рассеялось“ (ст. 115).

Ще б пак! Усі думали, що „комунізм“ Леніна буде справді комунізмом, що він знищить буржуазного бога — власність.

„Но глубоко не соответствует действительности утверждение, что собственности в России не существует“ (ст. 130).

Пан-октябрист Бобріщев-Пушкін, співробітник колишнього большевицького офіціоза в Берліні „Новый Мир“, справді бачить що інше:

„Всю в канце канцов свелось к дележу приобретеннаго революционным путем, или как стонут потерпевшие, „награбленнаго“ имущества. Этот дележ происходит вполне на началах собственности. Le roi est mort, vive le roi! Таким образом всю образуется — в России будет и собственность, и торговля, и кооперация, не будет только выброшенных за границу прежних собственников“ (ст. 130).

Справа ясна: новий курс буде справді „надовго й серйозно“, як сказали большевики через свого адвоката Красіна, а раз так, то Бобріщев-Пушкін і всі російські октябристи першого (17-го) і другого (25-го) призиву можуть собі вдарити по руках на згоду і мир.

Все твориться: буде власність, торгівля й „кооперация“ двох таборів московського октябризму.

Таким чином, „смена вех“ означає справді зміну від комунізму до капіталізму для большевиків, і від Колчака до Леніна для буржуазії.

Така зміна й одбувається на наших очах. Бобріщев-Пушкін і К^о пишуть похорон усяким утопіям, а совітська місія в Празі друкує писанину своїх нових союзників.

„Смена вех“!

На наших очах одбувається містика коаліції большевиків із буржуазією, бо всякому ясно, що совітська місія в Празі не надрукує проєктів соціалізації Чернова, друкуючи октябриські похорони комунізму й соціалізму пана Бобріщева-Пушкіна, Устрялова і К^о.

О, прекрасна „смена вех“!

III.

Совітська влада — це справжня влада, та ще й російська, національна, іншої просто не можна собі уявити.

„Нікаво нет, кто бы был в састаянні взять в сваі руки после большевиков тяжкій меч власті“ заявляє Бобріщев-Пушкін (ст. 98).

В Росії анархія, розклад, усе збунтувалося — на це є один лік, як казали славні небіжчики Сіпягін, Плеве, Столипін — тверда влада. Як була раніш, у славні часи „твердої влади“.

Потехін солодко присіває:

„Даже політическим слепцам становится ясно, что „советизм“ есть наиболее отвечающая русским условиям форма народовластія“ (ст. 173).

Так і сказав: народовластія!

Коли все призначено згори, коли „народ“ стає худобою, коли над ним свистить батіг, чекісти, коли сокира чревычайщика стинає що-дня сотні й тисячі голов — „ех-ма, русская настоящая форма народовластія!“ Перед нею сам Нікалай I. і його спадкоємці були цуценятами!

Руська форма „народовластія“ значить — од Бога й начальства, себто, „народовластіє“. Це й є „містика держави“.

Совітська влада прийшла внаслідок революції з бажання народу, котрий містично бажає такої влади, що його лупить у три батоги. Революція і сталась для того, бо народ помітив сентименталізм Нікалая II. й образився: хиба це влада?!

„Народ інстинктивно не прінімал монархії последних десятилетій за ея безвольность і расслабленность, ібо смутно чувствовал, что настают труднейшіе критические годы сво історії, кагда потребується твърдой рукой направить к великім целям сво магучія сілы“ (Потехін, ст. 179).

Який хитрий той народ: йому самодержавіє не подобалось, бо було безвольне й розслаблене. Надходять „великія цілі“, а тут тобі не влада, а кисіль якийсь. Народ скинув монархію за її слабість — подавай мені справжню тверду владу, а не смиренномудру саламаху самодержавія!

У всяких там народів народоправство виявляється в виборах органів влади, в пошануванні прав людини і громадянина (не ідеально!), в усяких узагалі правах — це все не годиться для Росії!

У нас у Росії не так. Нікалай I. казав, що йому для кермування Росією досить 40000 жандармів-поміщиків, і він кермував. Таксамо „саветская власть“ має, відповідно до зросту числа населення, тепер 600000 жандармів—комуністичну партію, яка всім кермує без ніяких виборів. Карає, вішає, стріляє, душить голодом, задушила пресу, науку, літературу, закувала все в кайдани мілітаризму — це й є руська форма народовластія. Справжня, історично вироблена, століттями освячена, традицією ухвалена. Таку владу руський народ любить, а поміщики містично чують звязок із нею.

Зрозуміло, чому октябристи, раби самодержавія, колчаківці, идеологи „іжачих рукавиць“, так її вихваляють: комуністична влада є відтворенням старого російського самодержавія на новій идеологічній основі.

Річ не в назві, а в методі праці: царська, чи комуністична — це не важне, а важне, що все в іжачих рукавицях! „Русское народовластіє“.

В той час, коли тюрми, чрезвычайки й катівні переповнені соціялістами — идеологи самодержавного хамства пізнають у „совітах“ свою давню мрію, свій идеал, своє „я“ й лягають на пузо, похотливо виючи і скавучачи від захоплення: *Le roi est mort, vive le roi!* Самодержавіє вмерло, хай живе самодержавіє!...

Режим насильства, знущання з людини, потоптання всякого права трудової маси — це форма руського народовластія — й тому октябристи й колчаківці пізнали свою помилку: дарма вони воювали проти „советізму“! І тому гукнули тепер словами п. Чахотіна: в Каносу!

IV.

Центральною ідеєю совітських „вехістів“ є великодержавство Росії. Устрялов заявляє:

„Россія дажна астатися великой державой, великім гасударством. І так как власть революції — і тепер только ана адна — способна восстанавить русское великодержавіє, международный престиж Россії — наш долг во імя русской культуры признать ея палітическій авторитет“ (ст. 57).

Устрялов покладає свої великодержавні надії на „совітську владу“, а за ними всі його колеги доводять, що це річ певна: власне — „совітська“ влада й є та влада, що ці надії здійснить. Ось як виглядають сподіванки великодержавних чорносотенців.

С. Лук'янов, згадуючи часи Тимчасового Уряду, каже:

„Каму же в то время магло прийти в голову, что из отрицателей: „вайна до пабеднаво канца“, із праправедників крайняво інтернаціоналізма, із людей, прізывавших сначала к стопроцентному обложению, а затем і к полному уничтожению буржуазии, что из етих элементов, казалось бы насквозь антигосударственных і антинациональных, может слажится подлинная основа будущей русской глубоко государственной і вполне „национальной“ власти!“ (ст. 78).

Дійсно цього ніхто не сподівався, трактуючи програму большевиків серйозно і щиро, але містика держави зробила своє діло:

„Во істину, ми, самі таво не замечая, прісутствуем прі рожденіи подлиннаво рускаво гражданства і неразрывно связаннаво с ним рускаво гасударства“ — попадає в захват далі п. Лук'янов (ст. 89).

Бобріцев-Пушкін також радісно хвилюється тим, що містика большевицького „інтернаціоналізму“ йому нарешті відслонилася:

„Пусть у власти интернационалисты, но ані же явно творят национальное дело!“ (ст. 137).

Він сам дивується-чудується, допитуючись, як це сталося:

„По какому парадоксу истории, в самом деле, интернационалисты делают дело патриотов, защищают Россию, а патриоты делают дело интернационалистов, желают, чтобы пришли англичане, паляки, японцы, как выражаются в современном культурном стиле „чорт-дьявол“, лиш бы свергнуть ненавистных большевиков“ (ст. 137).

Щоб не вертатися до цієї теми, дамо відповідь на парадокс історії: російська інтелігенція від монархістів до большевиків належить до пануючої нації, історична культура котрої — панування, насильство над народами й імперіялізм. Ця культура, утворена московськими царями й поміщиками, є фундаментом для світоглядів і ідеологій різних груп російського суспільства. І большевики методологію „комунізму“ осну-

вали на методології самодержавія — спадщині царів і поміщиків. Так „пролетарська“ ідеологія стала носієм заповітів поміщиків.

Через те „інтернаціоналісти“ роблять національне, а не інтер-національне діло. В 1917. році Тимчасовий Уряд, із своїми кадетами, меншевиками й ес-ерами робив і говорив таксамо, як і патріоти попереднього царського й наступного „пролетарського“ періоду.

Це розуміє й пан Бобріщев-Пушкін:

„В Кремле всякій інтернаціоналіст станет гасударственніком: нельзя, управляя страной, не ахранять ей“ (ст. 141), або кажучи ясніше: взявши владу, кожна російська партія відкине інтернаціоналізм і стане національно-російською, бо інтернаціоналізм це тільки для опозиційних партій, а не для тих, що правлять: коли ми не біля влади — тоді ми інтернаціоналісти, визнаємо всяке „самаопределеніє“, а як приступасмо до керування Росією — мусимо охороняти її величність, цебто, прощай блаженний інтернаціоналізм!

Так сталось і з большевиками: прийшовши до влади, вони почали робити те, що робили б патріоти, буржуазія, поміщики, царі. І вони робили й роблять це, а через те ми, Бобріщев-Пушкіни, признаємо цю владу за свою, бо вона робить наше діло.

„С таво мамента, как апределілось, что советская власть сахраніла Россію — советская власть оправдана, как бы основательны не были атдельныя протів нея абвіненія“ (ст. 144).

І шлях наш із нею один, як твердить Устрялов:

„Советская власть будет стреміться к вассоединенію краін с центром — во імя ідей міравой революціі. Русскіе патріоти будут баротьяся за то же — во імя великой і єдіной Россіі. Прі всьом бесканечном разлічіі ідеології практіческой путь єдін“ (ст. 59).

Це знамените признання колчаківця дає блискучу характеристику „інтернаціоналізму“ большевиків у ось яких чудових висловах:

„Правда, советская діпломатія формально прадалжаєт признавать прінціп „самаопределенія народов“, но ведь само сабой разумеєтся (ще б пак! *М.С.*), что єтот тіпічний „мелко-буржуазный“ прінціп в єя устах єсть лішь тактіческі неабхадімая *manière de parler*“ (ст. 58).

„Окраїни“ народи повинні щиро подякувати совітській місії у Празі за опублікування цього дуже цінного признання! Особливо цікаве це для всяких „самоотвержених малоросіян“, що великорозумно підозрівають большевиків у інтернаціоналізмі. Навіть руські поміщики вже зрозуміли, що в національному питанні вони й большевики — тотожність, що виходить із дальшого твердження Устрялова:

„Саседство с красной Россіей, катораво явно пабаіваются даже величайшіе міровые державы, вряд лі может павести к благопалучію і безопасному процветанію нашi (!) окраіны, самаапределівшіеся „вплоть до атделенія“ (ст. 58).

Напевно не поведе! Це знають і „окраїни“, й поміщики московські, й большевики, бо доля України, Білорусі, Кавказьких республік — перед очима. Як тільки большевики зберуть війська, насмокчуть їх „інтернаціоналізмом“, так і рушають вперед, задалегідь оповістивши про визволення „робітників і селян“ окраїної держави, прицепивши їм, як каже Устрялов: „яд сваобразной псіхіческой заразы“.

„Прі таких условіях, большевізм с сво інтернаціональным вліяніем і всюду пранікаюцімі связямі, становітся ныне прекрасным орудіем международной палітікі Россіі, і слепы те патріоты, каторые хателі бы в настоящій мамент відеть страну лішенной етаво орудія какой бы то ні было ценой“ (ст. 59)

„Інтернаціоналізм“ большевиків є чудовим знаряддям національної політікі Россіі — так говорить московський імперіяліст. Хто вмiє слухати — хай слуха!

Бобріцев-Пушкін дає цінні вказівки і для „самоотвержених малоросіян“:

„Нечего указывать давно указанные факты вассасдіненія саветской властью атторгнутых частей Россіі, начіная с Украіны і кончая Грузіей“ (ст. 141).

І далі він вишиває взори радости руського серця:

„День взятія Варшавы был бы для большіинства русскіх дньом торжества — просто, без рассужденій, потому что русскіе адержали блестящую пабеду“ (ст. 140—141).

Але що за „прелесть“ совітьська влада!

Пан С. Чахотін не може стриматись од захвату і кричить: У Каносу! На службу совітьській владі!

„Кто бы ни был у власти сейчас, но раз он способствует процессу сабиранія і упроченія Россіи, он должен палучить паддержку со стараны мыслящей і патриотически настроенной інтелігенці“ (ст. 156).

Хто ж тепер заслугу на цю „паддержку“?

„Во первых, історія заставіла русскую „комуністическую“ республіку, вопрекі єя офіціальной догме, взять на себя національное дело сабиранія распавшейся было Россіи, а вместе с тем васстановленія і упроченія русскаво международнаво удельнаво веса“!

„Во-вторых“ бачить Чахотін заслугу большевиків ув утворенні могучої дисциплинованої армії, що є зброєю для утворення вищевказаного „удельнаво веса“.

Бобріцев-Пушкін зібрав докупи всі знаряддя для утворення „удельнаво веса“ й так формулує:

„Опіраєсь на єту армію, на международныя массы низших классов (обов'язково — низших клас! *М. С.*) і на Азію, Россія начінає новий період сваєй історії“ (ст. 144). До старої мети:

„Турція, Персія, Бухара, Афганістан — єто путь в Індію“. Опять — не імперіалістическое, мирное завоеваніє (ст. 136) — заявляє московський цинік-імперіаліст, бо на його думку:

„Россія без всякаво імперіалізма мирно асуществляет вековья задачи сваєй політікі“ (ст. 13).

Читає знає історію „мирних завоевань“ Росії й дивується, в який термін можна убрати це розбишацтво? Справа проста.

Потєхін це подає у безподобній формуловці. Він уважає революцію за московську національну й захоплюється бруталною грубістю нот Чічеріна, вбачаючи в їх грубости й хамстві чисто руський національний дух. Він облизується від думки, що Антанта, могуча Антанта дуже вважно прислухається до істинно-русских нот, пояснюючи їх вплив так:

„Корень єтаво явленія в шіроком впливі масковскаво правітельства на рабочія массы Запада, благодаря чему правітельства Європы должны

пріслухіваться к голосу Масквы. Праходіт пора, кагда Россія служіла целям III. Інтернаціонала; III. Інтернаціонал начінаєт быць сільным орудієм в достіженіі національных целей Россіі“ (ст. 177).

Устрялов, Бобріщев-Пушкін, Потехін роз'яснюють дуже красномовно, як „нізшіє классы“ Європи впряжено при помочі III. інтернаціонала на службу московському імперіялізмові — це й є містика московської державности, й заслуга большевиків, що знайшли такого союзника для Росії.

Аж не вірилось бідним поміщикам, а таки чудо сталося — містика вивезла.

„Гром пабеди раздавайся“! — пролетаріят усього світа допомагає промостити шлях Росії на Індію. Хай живе III. інтернаціонал!

Такий то „корень етаво явленія“.

„Англія ведьот англійскую палітіку, Россія ведьот теперь русскую палітіку, вліяєт на Англію вполне реальными възможностями“ (Бобріщев-Пушкін, ст. 136) — цебто, III. інтернаціоналом, червоною армією й демагогією в Азії.

Попробуй тепер позмагатися з нами, комуністами й поміщиками Росії! Підвезли ми такого візка пришелепуватій Європі, а тепер наш мужичок — „вершітель судеб міравой культуры“.

V.

Такою виявляється ідеологія й політика московських комуністів у психіці їх вихвалювачів Устрялових, Ключнікових, Лук'янових і Бобріщевих-Пушкіних, Чахотніх, Потехіних і т. д., поміщиків, колчаківців, врангелівців, що зрозуміли всю містику Кремля й тепер трублять у сурми на поміч „совітській владі“.

Так перед нами руські патріоти відкрили завісу большевизму, де ми бачимо бездонний цинізм імперіялістів і насильників.

Ми повинні бути дуже вдячні панам Устряловим за їхні признання й одкриття, містичні мрії й московську державну ідеологію.

Ми не сумнівалися в природі московського більшевизму, і тепер лише реєструємо високоавторитетні признання: коли московська буржуазія почала вже признавати більшевиків за тих, що роблять всеросійську національну справу, потрібну буржуазії, то значить, справа революції в Росії вже пропала.

Сама буржуазія визнає совітську владу за свою і вказує з глумом, як більшевики зреклися комунізму. Цього досить.

Все, що написано щодо характеристики більшевиків і ІІІ. інтернаціоналу панамі колчаківцями, є правда. Ми це знали й бачили раніш, указували на це, але більшевики ставали в горду позу й називали нас „контрреволюціонерами“. Тепер чорносотенно-буржуазні елементи з захватом плещуть у долоні славу більшевикам.

Скажи, хто тебе хвалить, і я скажу, хто ти! І ми бачимо, з якою мальовничістю й отвертістю представляє більшевиків шовіністично-буржуазна політика. Буржуазія нутром почула всю рідність більшевиків із нею, психічну близькість, практичну єдність, і тепер почала вихвалювати істинно-руських „інтернаціоналістів“.

Який же синтетичний висновок робить буржуазія зі своєї аналізи Совітської Росії?

Можна з певністю сказати, що як є, пан Потехін дав блискучу синтезу більшевицько-буржуазної ідеології:

„По раковой іронії судьбы, а, быть может, по безпристрастному і безашибочному суду історії русское національное дело можна сейчас делать не в рухнувшей Росії „третьева Ріма“, а в Росії ІІІ. інтернаціонала“ (ст. 183).

Цими словами закінчується „смена вех“, „русское національное дело“ з його пануванням над слабими народами, з непогамованим імперіялізмом, шляхом на Індію, міжнароднім „удельним весом“ і з мужиком — вершнтелем судеб міравой культуры“, з Москвою, як центром, і іншим світом, як окраїнами — це й є Росія третього Риму, в новому більшевицько-імперіялістичному виданні. І таку Росію роблять більшевики, вживаючи ІІІ. інтернаціонал і „нізшіє классы Європи“ як знаряддя, матеріал, засіб для російської національної справи.

Льогічний висновок із цього: III. інтернаціонал є засобом для творення „III. Риму“.

Большевики власне це й роблять, що так блискуче довели буржуазно-чорносотенні автори „Смєни всх“.

Від деклямацій про III. інтернаціонал большевики прийшли практично до Росії „третього Риму“. Вся їхня праця має певний зміст — створити великодержавну Росію — Росію недавнього минулого, Росію царів, губернаторів і жандармів, Росію — гнобительку й визискувачку народів, у тому числі й українського.

Росію, що є ворогом, а не другом України.

Ясно, твердо, недвозначно.

І що ж на це скажуть українські ренегати, що у сліпоті своїй белькочуть про III. інтернаціонал, „світову революцію“, „диктатуру пролетаріату“, „радянську владу“, не помічаючи всієї своєї наївності, принаймні, або маскуючи недвозначну, усвідомлену ними зраду свого народу, відданого на поталу третього Риму, в якому радянською владою, соціалізмом і не пахне?

Що на це скажуть ті політики, що виступають від імени нещасного українського народу й силкуються доводити й йому, ніби він ошасливлений „комунізмом“? Бо ж після признання совітських „вехістів“ уже не можна вдавати з себе щирого прихильника совітського імперіялізму, бачучи страшні, ганебні факти большевицького обдуру, не можна говорити про соціалізм, радянську владу, соціалізацію й т. п.

Прикинутись тепер прихильником революції й разом із тим слугою московської влади, значить — виявити своє реакційне обличчя, бо революція й соціалізм — одне, а совітська влада в Москві — друге, й то контрреволюційне, антинародне, антиукраїнське й т. п.

Зміщувати Москву з соціалізмом уже не можна.

І кожний чесний і щирий революціонер, соціаліст, чи комуніст бачить тепер, що московський большевизм є тільки своєрідною формою руського імперіялізму. І коли Москва й большевизм виступають граціозно під плащиком соціалізму, то перенесення московських метод на іншу територію зразу виявляє всю фальшиву суть московського ушкуйництва.

Припустім, що національна большевицька політика є справді пролетарська, комуністична, соціалістична й т. д., цебто, варта наслідування для всіх соціалістів. Прикладім її методи до України, але української.

Отже:

1. Україна мусить бути великодержавницька й... силою зброї захоплювати все, що зможе: Московщину, Донщину, Білорусь, Кавказ, промостити шлях на ближчий чи середній Схід, прямувати на Дарданелі;

2. заводити силоміць українську мову для московського населення, називаючи російську мову „денікінською“, російську культуру — „врангелівською“, вивішувати всіх, що говорять по-російському, чи як инакше;

3. завести терор і розстрілювати московських і ин. селян, робітників, інтелігенцію, при чім із особливою злобою нищити все російське;

4. призначити на всі неукраїнські країни губернаторів-барбосів, котрі грабували б населення, вивозили хліб, цукор і всяку вячину, особливо, машини і знаряддя з фабрик, щоб дбати про „центр“ (наприклад, Київ, Харків, Одеса) і залишати на голодову смерть населення завойованих країн;

5. входити в коаліцію з українською буржуазією в ім'я інтересів України, як большевики ввійшли в коаліцію з кадетами у Владивостоці, і вважати це можливим і доцільним для України;

6. знищити в Московщині російську і всяку иншу соціалістичну пресу, московських соціалістів узяти „на мушку“, посадити в „чека“ і пригрозити розстрілом навіть їх рідних і знайомих...

Так би мусіла виглядати українська комуністична програма, зладжена *à la russe*.

Або коли б, наприклад, Австрія стала комуністичною, то вона б мусіла піти війною на Чехію, Угорщину й т. д., аби відновити Австрію в межах цісарщини. Це зробити криваво: призначити своїх комісарів до Праги, Будапешту й т. д., одне слово — зробити те, що зробила національна большевицька Росія з іншими народами.

Ну, й що ж? Аж гидко думати.

А чи знайдуться такі Чехи, Мадяри й інші, що вдавали б зі себе щирих прихильників такої операції і славили б „ІІІ. інтернаціонал“, ходячи навдибки перед панами, призначеними з Відня або з якоїсь там Циганії, в ролі верховодів і розстрілювачів чеського селянства й робітництва? Розпинались би за їх „комуністичну вищість“, запобігали б їхньої ласки, доносили б у „чека“ на інших Чехів-комуністів, соціялістів і інших, провокували б, грабували би свій народ?

Ні, це просто недопустима фантастичність.

Чому ж на Україні так багато тих національних кретенів, що перед очима всього українського народу займаються комуністично-московським кльовнством, удають зі себе „комуністів“ і йдуть у табір московських гнобителів-імперіялістів і стараються сіпнути й собі ведених на розстріл українських борців-революціонерів, селян, робітників, інтелігентів? Чому їх так багато перебігає і стає яничарами, що помагають Москалеві з Матері латану свитину здіймати? Як стара українська старшина з московським панством і царями накладали, орудуючи підлими засобами проти трудящого люду України, так українські інтелігенти тепер, після 2—3 літньої боротьби з Москвою, чомусь зразу „порозумніщали“ й переконалися в московській правді: коли вони не розуміли своєї української правди, то хто ж повірить тепер у їхню „нову правду ІІІ. інтернаціоналу?“

Глупота, чи зрада?

Те і друге. Українське міщанство стає на службу сильному: була У.Н.Р. в Києві. — то воно вдає українських державників, коли ж там засідають окупанти — воно згодом виробляє відповідну „ідеологію“ і пристосовується до пануючих. І їх так багато тепер, і такі вони невблаганні і строгі до інших „контрреволюціонерів“, особливо до своїх колишніх партійних товаришів.

І як вони граціозно-„комуністично“ виступають із рядів большевицьких вихвалювачів, визираючи зпід поли п. п. Ключнікових, Устрялових, Бобріщевих-Пушкіних і К^о.

І хоч мізерне українське сменовехівство має в основі особисто-кримінальний характер, хоч усім відомо, чого і для чого деякі злодії, казнокради,

деякі „посли У.Н.Р.“ переходять у сменовехівство, а все ж таки вони намагаються надати своїм утіканням од криміналу якийсь „ідейний“ зміст! Подивіться, які кола описують навкруги „совітської“ влади різні паршивці та українські кооперативні гієни, що шахрували роками українськими державними грошима, засідаючи в різних урядах, закупівних комісіях, місіях, видавництвах, а тепер плигають коло різного „совітського“ наброду, скубучи з остатків золотого фонду й чоломкаючи руки, вмочені по лікті у крові українських селян, робітників і інтелігентів?

Невже вони будують „українську радянську соціалістичну республіку“? Покинувши недобудовану У.Н.Р., вони спішать будувати У.С.Р.Р.? Хто їм повірить?

Їм не вірять навіть ті, що користуються їхніми послугами.

Їх не поважають навіть їхні покровителі.*)

Їх проклинають ними зражені.

Український селянин, робітник, інтелігент, кожний, хто бореться за визволення українського трудового люду, повинен їх собі зятимити, щоб у слушний час покликати на грізний, неблаганний усенародній суд.

І актом обвинувачення проти їх буде услужлива праця націонал-большевицьких буржуїв Бобріщевих, Устрялових і К^о, що розкрили нам містику III. інтернаціоналу й містику зрадників, послужників третього Риму.

Тепер усе ясно. Брехлива белькотня зрадників тепер нікого не обдурить: завіса московської державної містерії розірвана, й показана, замість картини визволення трудящих — огидну вакханалію московського шовінізму в ім'я Росії „третього Риму“.

І в цім величезна різниця між „сменовеховством“ російським і українським: російський сменовеховець, із якого б класового або партійного

*) В харківських „комуністичних“ „Вістях“ М. Любченко зустрічає перехід М. Порша у „сменовехівство“ таким „привітом“, од якого всяка порядна людина повинна б згоріти від сорому. Але ми знаємо, що совість цього панка така „вогневперта“, що ні від „привітів“, ні від білизни, ні від інших подібних річей не горить, аби тільки її змазано валютним маслом.

групування він не вийшов — він лише переходить до признання й оправдання свого національного уряду, переконавшись, що цей уряд веде бажану для його національну-російську політику. Він своїм „сменовеховством“ зраджує, напр., Врангеля, демократію, „Учреділовку“, але не зраджує нації, Росії. Він служить Росії!

А український „сменовеховець“? Цей мусить оправдати окупацію, цебто, завойовання України Московщиною, оправдати Московщину, признати її, поклонитись їй, цебто, в суті зректись України, зрадити Україну, зрадити свою націю, свій народ.

В нашій історії вже було масове „сменовеховство“: боярство і шляхта колись перейшли на службу польській владі і спольонізувались, козацька старшина — обернулась у „русское дворянство“, проти якого воював народ оце в революції. Тепер українська інтелігенція розпочинає перехід на службу Москві в ім'я нового „лакомства нещасного“.

Українське селянство й робітництво повинно зятимити собі цю нову зраду.

І можна бути певним, що III. Рим тепер уже поживиться українським „сменовеховством“, як собака мухою.

Видавництво „Нова Україна“

випустило досі такі книжки:

1. В. ВИННИЧЕНКО: Гріх, драма на 3 дії.
2. К. КОБЕРСЬКИЙ: Господарське самоврядування (про державу гільдій).
3. П. АНДРІЄВСЬКИЙ: Сучасні експериментальні досліди на межі між живим і мертвим.
4. Д. АНТОНОВИЧ: Український театр.
5. М. ДИКАНЬКО: Роман, оповідання.
6. В. ВИННИЧЕНКО: Закон, п'єса на 4 дії.
7. О. КОБИЛЯНСЬКА: Василка, новеля.
8. В. ЛЕВИНСЬКИЙ: Що таке політика.
9. Д. АНТОНОВИЧ: Українське мистецтво, конспективний іст. нарис.
10. Н. ГРИГОРІВ: Підстави україн. націон. держ. політики.
11. М. СРІБЛЯНСЬКИЙ: Від III. інтернаціоналу до III. Риму.
12. К. УГРИНСЬКИЙ: Комунізм і індивідуалізм у квіток.
13. Т. І. МАСАРИК: Слав'яни по війні.

Дальші книжки у друку.

2615923

3186246842

